

българската историческа наука от буржоазни влияния предложи писмено книгата на Хр.Гандев за Левски ... да бъде изгорена!

Ако всичко това, особено последното предложение на един убеден комунист и антифашист (значи противник и на аутодафетата, извършени от хитлеристите на десетки, ако не и стотици хиляди книги на световно известни писатели, учени, журналисти пр.) с основание може да ви се стори невероятно или пресилено, разгърнете изданията с публикациите, които документират абсурдните критики за труда на проф. Хр.Гандев за Левски и безумните политически квалификации и заплахи. И това е дълбоко угнетяваща кампания не само срещу един от най-големите български историци, специалисти по българското и европейското Възраждане, но ярко и твърде печално свидетелство за политическата атмосфера, в и поради която бяха пресечени насилствено за доста дълго творческите дирения на българските историци и на самия проф. Гандев за проучване и изясняване на мястото и взаимодействията на борците и борбите за свобода на българите със сродните идеи, дейност и дейци на националните движения в Европа. По-късно с укрепването на историческата наука и с постепенното идеологическо "разведряване" и "размразяване" от и в средите на учените-историци в България и в другите социалистически страни, все повече се разширяваха и обогатяваха изследванията по проблемите на международните аспекти на българското освободително движение.

Посочените и други факти говорят достатъчно за атмосферата, при която трябва да се развиват научните изследвания и която макар и в трансформирани внушения за дълго даваше, дава и до днес, отражение в мисленето на професионалните историци и популяризаторите.

Такава напълно реално и обяснимо мъчителна за авторите и читателите ситуация обяснява и дъгогодишното пренебрежение към съществени теми като интересувашите ни тук за П.Хитов и четите в догматичните официални становища, дълго властващи в хуманитаристиката, разбира се с посоченото изключение - Ал.Бурмов¹ и К.Косев², О.Маждракова.³ И още повече - за възможността, всъщност най-вече невъзможността, за доста време да се търсят, направят и тълкуват съпоставки между българските явления и сродните в аналогичните национални движения в Европа, което направи Хр.Гандев и с това си навлече безпрецедентни и в преобладаващата си част напълно незаслужени научни и политически обвинения и лични обиди.

Същата подтискаща политизирана атмосфера обяснява и трайното засядане в историографията на необективни преценки и едностранчиви заключения за редица случаи от българската история, включително и за П.Хитов и четите в България.

Не е тайна за специалистите, че войводата Панайот и другите войводи и участници в четническото движение се третират като революционери, главно стихийни и от по-долна категория от четиримата идеолози, дори от повечето редови дейци на БРЦК, неучаствали в хайдушките чети. Но и вождовете са подредени в една низходяща йерархия, определена от критерии не на тяхното време и тяхната обективна действителност, а от идеологически политизирани схеми, внесени в офици-

17
"ЗОР" - СЛУБЕР
230/2014